

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Jauniešu iesaistīšanās, saiknes veidošana un iespēju veicināšana: jauna ES jaunatnes stratēģija””

(COM(2018) 269 final)

(2019/C 62/24)

Ziņotājs: **Michael McLOUGHLIN**

Līdzziņotājs: **Adam ROGALEWSKI**

Apspriešanās	Eiropas Komisija, 18.6.2018.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 165. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sa- nāksmē	26.9.2018.
Pieņemts plenārsesijā	18.10.2018.
Plenārsesija Nr.	538
Balsojuma rezultāts	116/4/2
(par/pre/atturas)	

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atzinīgi vērtē ES Jaunatnes stratēģiju 2019.–2027. gadam (turpmāk – stratēģiju) un jo īpaši tajā ierosināto ES jaunatnes koordinators amata izveidi.

1.2. Komiteja uzskata, ka, ņemot vērā stratēģijas starpnozaru raksturu, vajadzētu izveidot ciešāku saikni starp stratēģiju un pašreizējām ES programmām, piemēram, “Erasmus+”, Garantiju jauniešiem un Eiropas Solidaritātes korpusu.

1.3. EESK uzskata: lai stratēģiju varētu īstenot, tai būtu jākoncentrējas uz šādiem trim mērķiem:

- starpnozaru pieeja ar visaptverošu skatījumu uz jauniešiem un viņu vajadzībām un tiesībām,
- jaunais ES jaunatnes koordinators galvenokārt vadītu starpnozaru darbu un ieņemtu vadošu amatu,
- ES jaunatnes politika būtu jāiekļauj Eiropas pusgada procesā, lai vairāk koncentrētos uz īstenošanu, jo īpaši starpnozaru jomās.

1.4. EESC uzskata, ka stratēģijas darbības joma būtu jāpaplašina ar rīcību, kuras mērķis ir aizsargāt un atbalstīt jauniešus un nodrošināt viņus ar tiesībām, zināšanām un prasmēm, lai jaunieši spētu risināt tādas globālas problēmas kā, piemēram, digitalizācija, klimata pārmaiņas un populisma pieaugums.

1.5. EESK iesaka stratēģijā ietvert augsta līmeņa mērķus starpnozaru darbā attiecībā uz citām atbilstīgām ES politikas jomām, tostarp nodarbinātību, izglītību, veselības aprūpi, migrāciju un līdztiesību.

1.6. Komiteja iesaka stratēģijā pievērst lielāku uzmanību tiem nodarbinātības jautājumiem, kuri attiecas uz jauniešiem, jo īpaši attiecībā uz diskusiju par darba nākotni, kā arī citiem sociālajiem jautājumiem, piemēram, garīgo veselību, līdztiesību un izglītību.

1.7. Piekrītot Komisijai, ka stratēģijai būtu jāveicina demokrātija, EESK tomēr uzskata, ka tai būtu jāveicina arī plašāka pilsoniskās sabiedrības līdzdalība, tostarp balsošana, brīvprātīgais darbs, jauniešu vadītas NVO, demokrātija darbvietā un sociālais dialogs.

1.8. Komiteja ir pārliecināta, ka jauniešu iesaiste lēmumu pieņemšanas procesos būtu jāveicina ne tikai ar vienreizējiem pasākumiem. Turklāt, izvērtējot Jaunatnes dialogu, ir jāpalielina jaunatnes brīvprātīgo organizāciju un valstu jaunatnes padomju nozīmi un jāizmanto papildu iespējas. ES iestādēm ar EESK priekšplānā būtu jāuzņemas vadošā loma šajā jautājumā, veicinot jaunatnes iesaistīšanu ES līmenī.

1.9. Ir jāveicina lielāki izdevumi darbam ar jaunatni kopā ar ilgtermiņa investīcijām sabiedriskajos pakalpojumos, jo īpaši tad, ja sabiedriskie pakalpojumi ir samazināti.

1.10. Stratēģijai jāatspoguļo uz tiesībām balstīta pieeja, piemēram, vajadzības gadījumā atsaucoties uz ANO Konvenciju par bērna tiesībām.

1.11. Stratēģijā jāpievērš lielāka uzmanība jaunām sievietēm un meitenēm, gados jauniem LGBTIQ+, jauniešiem ar invaliditāti un gados jauniem migrantiem un bēgļiem.

1.12. Būtu vajadzīga lielāka augšupēja konverģence starp dalībvalstīm attiecībā uz jaunatnes politiku, un, lai to veicinātu, būtu nepieciešami valstu plāni, kas ietver līdzīgas jomas. Lai sasniegtu minēto, jāpastiprina iepriekšējā stratēģijā uzsāktais rādītāju izstrādes process.

1.13. EESK ierosina, ka ES Jaunatnes portālam būtu jāizmanto iespējami vairāk tiešsaistes rīku ar atsauci uz pašreizējo jaunatnes iesaisti.

1.14. Atzinīgi vērtējot konkrēto jauno ES jaunatnes stratēģiju, EESK stingri iesaka jaunatnes aspekta integrēšanu visu Eiropas Komisijas dažādo ģenerāldirektorātu (ĢD) darbā.

2. Vispārīga informācija

2.1. Ierosinātā stratēģija ir trešais ES ierosinātais satvars, kas ir vērsts uz jauniešiem Eiropā. Jaunā stratēģija ir koncentrēta uz trim darbības jomām – iesaistīšanos, saiknes veidošanu un iespēju veicināšanu – pretstatā astoņām darbības jomām ES Jaunatnes stratēģijā 2010.–2018. gadam, proti, nodarbinātībai un uzņēmējdarbībai, sociālajai iekļautībai, līdzdalībai, izglītībai un apmācībai, veselībai un labklājībai, brīvprātīgajam darbam, jaunatnei un pasaulei, radošumam un kultūrai.

2.2. Svarīgākās izmaiņas jaunajā stratēģijā ir šādas: ES jaunatnes koordinators amata izveide, strukturētā dialoga ar jauniešiem aizstāšana ar ES un jaunatnes dialogu, un virknes iepriekšējo mērķu izvērsšana starpnozaru tendencēs, kuru mērķis ir atvērt saziņas kanālus starp jauniešiem un politikas veidotājiem.

2.3. Tāpat kā iepriekšējās stratēģijās, arī šajā nav iekļauta Garantija jauniešiem, bet tā ir iekļauta Eiropas Sociālajā fondā +.

2.4. Stratēģijas darbības jomā daudzas iniciatīvas ir gan valstu, gan ES līmenī. Ievērojams darbs ir paveikts *Erasmus+*, Garantijas jauniešiem, Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas un Eiropas Sociālā fonda ietvaros. Citas atbilstīgās minētās jomas ir Prasmju programma un Eiropas Solidaritātes korpus. Vienlaikus svarīga ietekme uz jauniešiem ir arī citām politikas jomām, uz kurām ir iekļauta atsauce kā uz starpnozaru jomām (piemēram, transports, sociālās lietas, veselības aprūpe, ārējā darbība un lauksaimniecība). Turklāt visām dalībvalstīm ir katrai sava pieeja jaunatnes politikai un citiem jautājumiem, kas ietekmē jauniešus.

2.5. Jaunatnes jautājumi ir ietverti Eiropas Sociālo tiesību pilārā, ANO ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam un tās ilgtspējīgas attīstības mērķos un citos dokumentos.

2.6. EESK jau ir pieņēmusi daudzus atzinumus saistībā ar jaunatnes jautājumiem, piemēram, atzinumus par Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvu ⁽¹⁾, Garantiju jauniešiem ⁽²⁾, Eiropas Solidaritātes korpusu ⁽³⁾ un – pavisam nesen – par ES satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai ⁽⁴⁾. Komiteja ir arī no pilsoniskās sabiedrības viedokļa novērtējusi ES jaunatnes nodarbinātības politikas, galvenokārt Garantijas jauniešiem, īstenošanu sešās dalībvalstīs.

⁽¹⁾ OV C 268, 14.8.2015., 40. lpp.

⁽²⁾ OV C 271, 19.9.2013., 101. lpp.

⁽³⁾ OV C 81, 2.3.2018., 160. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 262, 25.7.2018., 41. lpp.

2.7. Jauniešu vadītājā uzklaušānā, ko EESK bija organizējusi saistībā ar šo atzinumu, jaunieši pauda lielu nenoteiktību. Viņi izjūt lielu spiedienu, un ļoti maz tiek pieņemti jaunieši, kas izvēlas iet atšķirīgu ceļu, vai tie, kuri priekšlaicīgi pārtrauc mācības. Daži runāja par to, ka viņiem, vēl pusaudžiem būdamiem, jau jāsāk domāt par pensiju. Pāreja uz darba dzīvi joprojām ir problēma, un tika pausta neapmierinātība par diskrimināciju pret jauniešiem darba samaksas ziņā, pamatojoties uz vecumu, kaut arī viņi dara vienu un to pašu darbu. Kritiski jautājumi bija arī mājokļi un transports, kā arī digitalizācija un problēmas saistībā ar neformālās mācīšanās gaitā apgūto prasmju atzīšanu un validēšanu.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. EESK stratēģiju vērtē atzinīgi. Komiteja uzskata, ka stratēģijai vajadzētu būt vispusīgam plānam, kas ļauj panākt efektīvus vēlamos rezultātus un nodrošina tādu pievienoto vērtību jauniešiem, kura ir lielāka par tās daļu summu un ir efektīvāka par dažādu darbību apkopojumu. EESK uzskata, ka vajadzētu izveidot ciešāku saikni starp stratēģiju un pašreizējām ES programmām, piemēram, *Erasmus+*, Garantiju jauniešiem un Eiropas Solidaritātes korpusu.

3.2. Holistiska pieeja politikas problēmām ir nostādne, kas pēdējā laikā ir guvusi atbalstu gan ES, gan dalībvalstu līmenī. Tas ir apsveicami, jo tādējādi tiek atzīts, ka sociālās problēmas ne vienmēr ietilpst skaidrās administratīvās kategorijās. Tomēr ārkārtīgi problemātiski ir likvidēt dienestu tradicionālo sadrumstalotību, kas ietekmē to funkcijas, budžetu un kultūru, un ir jānodrošina, ka holistiskā pieeja neklūst par sava veida panaceju gadījumos, kad problēma ir pārāk sarežģīta vai kad politikas veidotāji vienkārši nevēlas meklēt citus risinājumus.

3.3. EESK uzskata: lai ES jaunatnes politikas īstenošanu varētu pienācīgi izvērtēt, piemēram, Eiropas semestrī un sociālo rezultātu pārskatā, tai vajadzētu būt pamanāmākai un ilgtspējīgākai ES un dalībvalstu līmenī.

3.4. Kopumā ierosinātajai stratēģijai ir vajadzīga vairāk uz tiesībām balstīta pieeja. Šī ir svarīga joma, jo ANO Konvencija par bērna tiesībām (kura, protams, neietver visas tiesības jaunatnes kategorijā) ir izstrādāta šādā veidā, un tā nodrošina valstu darbības rezultātu regulāru novērtēšanu, izmantojot saskaņotus rādītājus. Priekšlikums ir pamatots attiecībā uz paša jaunatnes darba raksturu un brīvprātīgā darba sektora nozīmi; tas ir izšķiroši svarīgi, jo starptautiskā līmenī parādās jaunas, veicinošākas pieejas darbam ar jauniešiem.

3.5. EESK uzskata, ka stratēģijai būtu jātiecas sekmēt reālu augšupēju konvergenci starp dalībvalstīm jaunatnes politikas jomā, un jo īpaši tādēļ, ka visām dalībvalstīm ir nodrošināts ievērojams ES finansējums (piem., *Erasmus*). Citās ES finansējuma jomās ir līdzfinansējuma pieeja, kas veicina konvergenci un plašāku ES līmeņa kopējo pieeju. Komiteja uzskata, ka attiecībā uz stratēģiju šajā ziņā ir jāizdara daudz secinājumu.

3.6. Lai gan EESK piekrīt Komisijai par jaunatnes darbinieku svarīgo nozīmi un to unikālo devumu jauniešiem viņu pārejā uz pieaugušo dzīvi, komiteja uzsver, ka darba ar jaunatni kvalitāte lielā mērā ir atkarīga no sabiedrisko pakalpojumu finansējuma. Dažās dalībvalstīs izdevumu samazinājuma valsts sektorā un algu iesaldēšanas dēļ ir ne tikai pasliktinājusies jaunatnes darbinieku darba kvalitāte, bet šajā sektorā ir arī daudz brīvu vakanču. Tādēļ EESK aicina palielināt ieguldījumus sabiedriskajos pakalpojumos.

3.7. Neraugoties uz to, Komisija pareizi norāda, ka dalībvalstīm ir jāparedz pašu resursi jaunatnes politikai. Tādēļ priekšlikumi izsekot finansējumu ir ļoti iepriecinoši, taču tajos ir jāklauj arī dalībvalstu veiktais darbs un citas starpnozaru politikas jomas. EESK uzskata, ka izsekošana būtu jāveic, iesaistot sociālos partnerus un pilsoniskās sabiedrības organizācijas visos līmeņos.

3.8. Komiteja ir vienprātis ar Komisiju, ka dalībvalstīm jāizvērtē novatoriski un alternatīvi demokrātiskās līdzdalības veidi. EESK tomēr ir stingri pārliecināta, ka lielāks atbalsts, tostarp finansiālais atbalsts, ir vajadzīgs jau esošajiem sabiedrības iesaistīšanas veidiem, piemēram, brīvprātīgajam darbam, jaunatnes padomēm, dalībai pilsoniskās sabiedrības organizācijās, arodbiedrībās vai uzņēmumu padomēs. Jaunieši ir Eiropas nākotne, viņi būtu jā mudina piedalīties pašvaldību un Eiropas Parlamenta vēlēšanās, kā arī būt aktīviem visos pilsoniskās un politiskās iesaistīšanās veidos.

3.9. EESK uzskata, ka stratēģijas darbības jomā, kas vērsta uz trim darbības virzieniem, proti, iesaistīšanos, saiknes veidošanu un iespēju veicināšanu, pēdējais minētais virziens būtu jāpaplašina ar uzdevumiem, kuru mērķis ir aizsargāt un atbalstīt jauniešus un nodrošināt viņiem prasmes, kas palīdz risināt tādas globālas problēmas kā digitalizācija, klimata pārmaiņas un pieaugošais populisms. Tā kā viena no ES prioritātēm ir aizsargāt savus iedzīvotājus, komiteja uzskata, ka šajā prioritātē – tāpat kā pieaugušie iedzīvotāji – būtu jāiekļauj arī jaunieši. Arī jauniešiem būtu jāgūst labums no EESK veicinātās koncepcijas “digitālais taisnīgums”⁽⁵⁾, kuras mērķis ir aizsargāt Eiropas iedzīvotājus no digitālās revolūcijas negatīvajiem aspektiem, vai – plašākā kontekstā – no SDO atbalstītās “taisnīgās pārejas”.

Jaunieši un darba vide

3.10. Kaut arī stratēģijai vajadzētu būt skaidrai un tajā nebūtu jāiekļauj daudzi mērķi, komiteja uzskata, ka pašreizējā stratēģijā lielāka uzmanība būtu jāpievērš sociālajiem un nodarbinātības jautājumiem, kas skar jauniešus, jo īpaši attiecībā uz diskusiju par darba nākotni. Šiem jautājumiem cita starpā būtu jāietver digitalizācija, platformas, darba tirgus sadrumstalotība un pilna darba laika darba ņēmēju pārcelšana uz nepilnu darba laiku, kas jo īpaši ietekmē jauniešus.

3.11. Darbs un studijas kļūst par ikdienas rutīnu daudziem jauniešiem. Tādēļ EESK uzskata, ka turpmākajai ES jaunatnes politikai būtu jāveicina demokrātija darbvietā, cita starpā sekmējot sociālo dialogu un aizsargājot jauniešu nodarbinātības tiesības. Pret jauniešiem darba tirgū vajadzētu būt tādai pašai attieksmei kā pret pieaugušajiem, jo īpaši attiecībā uz minimālo algu⁽⁶⁾, piekļuvi pensijām un aizsardzību pret nestabilas nodarbinātības līgumiem (nulles stundu līgumiem), kā arī neapmaksātu stažēšanos vai fiktīvu pašnodarbinātību. Jaunieši būtu jāuzklausā arī sabiedrībā un viņu darbvietās. Turklāt spēcīgāk būtu jāveicina jauniešu dalība darbavietas pārstāvības struktūrās (arodbiedrībās un uzņēmumu padomēs), kā tas notiek dažās valstīs, kurās ir īpašas jauniešu pārstāvības padomes darbvietās.

3.12. Daži jaunieši ir arī vecāki, un ES politika, piemēram, jaunā direktīva par darba un privātās dzīves līdzsvaru, ir būtiska tiem jauniešiem, kuri apvieno darbu ar izglītību un rūpējas par saviem tuviniekiem. Darbvietu digitalizācijas dēļ jaunieši neapšaubāmi būs atšķirīgā nodarbinātības situācijā nekā viņu vecāki. EESK ierosina, ka, ņemot vērā darba tirgus politikas svarīgo nozīmi jaunāko paaudžu dzīvē, stratēģijā lielāka uzmanība būtu jāpievērš sociālajai un nodarbinātības politikai.

3.13. Darba tirgus ir jo īpaši svarīgs, jo daudzās valstīs tieši jaunieši bija tie, kurus visvairāk skāra bezdarbs gados, kas sekoja pēc 2008. gada ekonomikas krīzes. Lai gan bezdarba līmenis jauniešu vidū ir samazinājies, jauniešu bez darba skaits ir gandrīz divas reizes lielāks par to skaitu, kuri strādā⁽⁷⁾. Daudzos gadījumos nesen izveidotās darbavietas ir zemākas kvalitātes vai tās nodrošina mazākas iespējas piekļūt pastāvīgiem pilna laika darba līgumiem nekā pirms krīzes (piemēram, terminēti līgumi, nulles stundu līgumi).

Jauniešu izglītība un veselība

3.14. Stratēģijas mērķis ir likt politiķiem sadzirdēt nepietiekami pārstāvētos jauniešus. Šā mērķa panākšanai ir vajadzīga turpmāka rīcība, lai jauniešus, kas nav iesaistījušies darba tirgū un izglītības sistēmā, integrētu sabiedrībā. Neraugoties uz nelielu uzlabojumu, no jauniešiem, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (NEET), 10,9 % vecumā no 15 līdz 24 gadiem un 17,7 % vecumā no 25 līdz 29 gadiem 2017. gadā joprojām bija “iestrēguši” šādā situācijā. Prasmju un kompetenču uzlabošanai ir pozitīva ietekme uz jauniešu nodarbināmību, taču šis faktors viens pats nenosaka nodarbinātības izaugsmi. Šādam iesaistes trūkumam ir būtiska ietekme uz jauniešu dzīvi un cerībām, jo tas var novest pie nabadzības un sociālās atstumtības. Turklāt valsts iestādes sedz izmaksas, ko rada NEET iedzīvotāju grupas nemācīšanās vai nestrādāšana un ko Eurofound (2012, 2014) lēš 1,2 % apmērā no valsts IKP. Šķiet, ka NEET iedzīvotāju grupa arī vairāk atbalsta ekstrēmisma un ksenofobijas ideoloģiju.

3.15. Eiropas sociālo tiesību pīlāra 4. pantā attiecībā uz aktīvu atbalstu nodarbinātībai teikts: “Jauniešiem ir tiesības turpināt izglītošanos, mācekļību, praksi vai saņemt pienācīgu darba piedāvājumu 4 mēnešu laikā kopš dienas, kad jauniets kļūst par bezdarbnieku vai pamet izglītības sistēmu. Jaunatnes stratēģijai vajadzētu palīdzēt īstenot šo principu, jo īpaši veicinot pilsoniskās sabiedrības un sociālo partneru alianšu veidošanu ar mērķi izstrādāt dažādus attiecīgos politikas pasākumus un veikt turpmākus pasākumus. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš jauniešu informēšanas stratēģijām, kuru mērķis ir atgriezt darbā vai izglītībā tos jauniešus, kas ir attālināti no darba tirgus.”

⁽⁵⁾ OV C 237, 6.7.2018., 1. lpp.

⁽⁶⁾ OV C 125, 21.4.2017., 10. lpp.

⁽⁷⁾ OV C 125, 21.4.2017., 10. lpp.

3.16. Tādēļ nolūkā iesaistīt minētās grupas Eiropas jaunatnes stratēģijai būtu jāizmanto visas Eiropas stratēģija. Lai šie centieni gūtu panākumus, svarīga ir cieša sadarbība starp valstu iestādēm, Eiropas sociālajiem partneriem, valstu jaunatnes padomēm un jaunatnes sektoru.

3.17. Jaunieši parasti lielu daļu laika velta pilna vai nepilna laika izglītībai, un šī ir vēl viena joma, kurā ES līmenim ir tikai ierobežota kompetence, izņemot to, ka "ikvienam ir tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu vispārīgu un profesionālo izglītību un mūžizglītību, lai varētu saglabāt un iegūt prasmes, kas ļauj pilnā mērā piedalīties sabiedrības dzīvē un veiksmīgi mainīt darbu darba tirgū", kā norādīts Eiropas sociālo tiesību pilāra pirmajā principā. Jāatkārto, ka šī ir joma, uz ko attiecas iepriekšējās stratēģijas īpašs pīlārs.

3.18. Darbā ar jaunatni un jebkādā profesionālā mijiedarbībā ar jauniešiem svarīga joma ir jauniešu garīgā veselība. Veselība kopumā ir attiecīgās dalībvalsts kompetence, taču garīgā veselība ir sabiedrības veselības aspekts, kurā kompetence ir ES, tādēļ tai būtu jāpiešķir ievērojama nozīme stratēģijā paredzētajā starpnozaru darbā. Tāpēc īpaša uzmanība jāpievērš tādiem jautājumiem kā trauksme, depresija un pašnāvību skaits jauniešu vidū.

3.19. Ir aizvien vairāk un vairāk paraugprakses piemēru darbā ar jauniešiem dalībvalstu līmenī. Tāpat ir pierādījies, ka darbam ar jaunatni ir pozitīva ietekme uz jauniešu garīgo veselību. EESK uzskata, ka stratēģijā lielāka uzmanība jāpievērš jauniešu garīgās veselības jomai.

3.20. Tāpat daudzu valstu politika ir koncentrēta uz jauniešu fizisko veselību. Arī šajā jomā ir daudzas problēmas. Bažas vieš aizvien pieaugošā bērnu un jauniešu aptaukošanās, kā arī narkotisku vielu un nereglamentētu apreibinošo vielu ļaunprātīga izmantošana. Lai gan dalībvalstis joprojām var noteikt samērā atšķirīgas pieejas, starpnozaru pieejā jauniešu jautājumiem nevar ignorēt minētās problēmas, un ir jāiesaistās to risināšanā, pamatojoties uz atbilstīgajām ES pilnvarām. Iepriekš minētās jomas bija īpaši iepriekšējās stratēģijas pīlāri, un ir svarīgi, ka starpnozaru darbā tiek saglabāts stingrs uzsvars uz tām.

Līdztiesība

3.21. Starp darbu ar jaunatni, jaunatnes politiku un līdztiesību ir cieša saikne. ES šajā jomā ir veikusi ievērojamus pasākumus, un visās dalībvalstīs ir spēkā attiecīgi tiesību akti. Neraugoties uz to, joprojām ir daudzi diskriminācijas gadījumi, ar ko saskaras jaunieši, piemēram, mājokļi un tādi pakalpojumi, no kuriem jaunieši ir vairāk atkarīgi, piemēram, sabiedriskais transports. Tiesību akti līdztiesības jomā bieži var būt vairāk vērsti uz gados vecākiem cilvēkiem. Ir deviņi vispārēji iemesli, kādēļ diskriminācija ES dalībvalstīs ir pasludināta ārpus likuma. Mums ir jānodrošina, ka jaunieši, uz kuriem attiecas šis diskriminācijas veids, ir pienācīgi aizsargāti ar ES jaunatnes stratēģiju. Lai gan ir vairākas šādas grupas, mēs vēlētos uzsvērt tās, kurām dokumentā jāpievērš lielāka uzmanība:

- jaunieši ar invaliditāti,
- gados jauni migranti un bēgļi,
- jaunas sievietes un meitenes,
- gados jaunas LGBTIQ+ personas.

3.22. Daudzas ES rīcībpolitikas, kas attiecas uz jauniešiem, pēdējā laikā ir vērstas uz radikalizāciju. Integrācijai tomēr jābūt daļai no plašāka pasākumu kopuma, kas tiek piedāvāts jauniešiem, un tas ir jāuzsver stratēģijā. Integrācija organiski iekļaujas arī jauniešu nodarbinātības programmās.

4. Īpašas piezīmes

4.1. EESK atzinīgi vērtē to, ka tiek izveidots jauns amats, proti, ES jaunatnes koordinators, kuram būtu jāuzklausa jaunieši un jāietekmē jaunatnes politikas starpnozaru dimensija. Uzsvars būtu jāliek uz pēdējo minēto aspektu. Koordinatoram būtu arī jāveicina un jāatvieglo līdzīgs process dalībvalstu līmenī un jāpiedalās visās attiecīgajās Padomes sanāksmēs, kurās piedalās Komisijas pārstāvji.

4.2. Ļoti atzinīgi ir vērtējami arī priekšlikumi par valstu rīcības plāniem jaunatnes jomā. Jauniešu atbalstam ir vajadzīgi skaidri mērķi, pārraudzība un turpmāka virzība. EESK stingri atbalsta Komisijas viedokli, ka ir vajadzīga ciešāka saikne starp finansējumu un valstu rīcības plāniem.

- 4.3. Ļoti atzinīgi vērtējama ir pāreja no strukturētā dialoga uz iekļaujošāku ES un jaunatnes dialogu. Tomēr ir vajadzīga lielāka iekļautība, ko varētu panākt, paplašinot iesaistīto organizāciju veidu un raksturu, kā arī pievienojot papildu grupas. Jaunatnes brīvprātīgajām organizācijām un valstu jaunatnes padomēm arī turpmāk vajadzētu būt galvenajām šajā darbā, jo tās ir tuvu jauniešiem un tām ir milzīga pieredze.
- 4.4. Eiropas Jaunatnes portāla konsolidēšana, lai nodrošinātu jauniešiem vienotu digitālu piekļuves punktu iesaistei ES ir apsvēicama, taču īpaša uzmanība būtu jāpievērš šā portāla pieejamībai, izmantojot bezmaksas interneta savienojumu un piekļuvi datoriem, jo īpaši nelabvēlīgām jauniešu grupām dalībvalstīs. Komisijai būtu arī jāseko līdzi pastāvīgajai kustībai sociālo plašsaziņas līdzekļu platformās jauniešu vidū.
- 4.5. Priekšlikumos ir norādīts, ka jauniešiem ir priekšrocības attiecībā uz pārmaiņām tehnoloģiju jomā. Tomēr būtu jānorāda, ka ir arī digitāli atstumti jaunieši. Tiem, kuri strādā ar jauniešiem, jāapzinās gan pozitīvie, gan negatīvie aspekti (piemēram, garīgās veselības jautājumi un viltus ziņu problēmas), kādi ir jauniešu iesaistei tehnoloģijās.
- 4.6. Lai gan mobilitāte ir Eiropas pamatvērtība un ļoti nozīmīga jaunatnes programmām, tai var būt arī ēnas puses, jo īpaši valstīs, kurās notiek emigrācija, iedzīvotāju skaita samazināšanās, intelektuālā darbaspēka aizplūšana vai darbaspēka aizplūšana vispār. Tomēr šo stāvokli iespējams uzlabot, izmantojot jaunās migrantu un bēgļu kopas Eiropā.
- 4.7. EESK uzskata, ka vērtīgs ir Komisijas priekšlikums par formālās un neformālās mācīšanās validēšanu. Būtu lietderīgi jaunatnes jomā un arī citur ieviest dažus izstrādātus modeļus.
- 4.8. Ir pozitīvi, ka pašreiz notiek vairāk jaunatnes pasākumu, kuros iesaistītas ES iestādes, tādēļ lietderīgs būtu visu šo iestāžu sniegtais novērtējums. Būtu arī jāpārbauda, vai starp tiem varētu panākt lielāku sinerģiju. Strukturētā dialoga priekšrocība ir tā, ka tas ir drīzāk pastāvīgs process, nevis vienreizējs pasākums. Jauniešu pastāvīgai iesaistei lēmumos, kuri viņus ietekmē, vajadzētu būt prioritātei, un ir svarīgi, ka tas notiek ne tikai jaunatnes politikā, bet gan visās politikas jomās. Iestādēm, kas rīko vienreizējus pasākumus, savā darbā vajadzētu pāriet uz jauniešu nepārtrauktu iesaisti.
- 4.9. Komiteja uzskata, ka šajā viltus ziņu un pārmērīgas paļaušanās uz tiešsaistes rīkiem laikmetā svarīga nozīme ir neatkarīgai, jaunatnei paredzētai informācijai. Attiecībā ar uzticamiem pieaugušajiem būtu jāpaliek galvenajai iezīmei darbā ar jauniešiem un jaunatnes politikā.
- 4.10. EESK uzskata, ka stratēģijai kopā ar citām politikas jomām, kuras ir orientētas uz jaunāko paaudzi, vajadzētu būt svarīgam instrumentam, lai novērstu pret Eiropu vērsto noskaņojumu un populismu jauniešu vidū.
- 4.11. Atzinīgi vērtējot konkrēto jauno ES jaunatnes stratēģiju, EESK stingri iesaka jaunatnes aspekta integrēšanu visu Eiropas Komisijas dažādo ģenerāldirektorātu (GD) darbā.

Briselē, 2018. gada 18. oktobrī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Luca JAHIER*
